

1913 წელი.

ქუთაისში 1 ნოემბრიდან გამოდის ყოველდღიური საპოლი-
ტიკო, სალიტერატურო და ეკონომიური გაზეთი

„მ რ ი“

გაზეთის ფასი:

ერთი წლით 7 მანეთი,
ნახევარი წლით 4 მანეთი,
ერთი თვით 4 აბაზი.
და ცალკე ნუმრის 1 შაური,

წლიური ხელისმომწერთ გაზეთის ფასი შეუძლიათ ნაწილ-ნაწილად გადაიხა-
დონ. ხელისმომწერის დროს სამი მანეთი, დანარჩენი ნაწილ-ნაწილად. სოფ-
ლის მასწავლებლებს გაზეთი დაეთმობათ წელიწადში 5 მანეთად.
მისამართი: Кутаись—редак. газ. „მ რ ი“, Ивановская, д. В. Чиладзе.
ფული და ყოველივე ანგარიში აუცილებლათ ამ მისამართით უნდა გამოი-
გზავნოს: Кутаись, Кантора газ. „მ რ ი“.

ქ. შ. წ. კ. გამ. საზოგადოების ხონის განყოფილების გამგეობა აცხა-
დებს ამით, რომ 3-ს გიორგობისთვის ამა 1913 წ. ხონის საკრებულო
ტაძარში გადახდილ იქნება წირვა და პანაშვიდი ხონის ცნობილი სა-
ზოგადო მოღვაწის,

ივანე სიმონის ძის შარაშიძის
გადაცვალების წლის თავის ასანიშნავად.

ქუთაისის ქალაქის მთავარი.

კვირას, 3 ნოემბრის თვითის დროებითი დასის მიერ გვ. ალექსი-მესხიშვი-
ლის მონაწილეობით წარმოდგენილ იქნება

შავი ბერი ანუ აჩრდილი

ლ. ტოლსტოის მიერ ჩეხოვის მოთხოვნისა და გადმოცემული პიესა 4 მოქმ. თარგ.
ვლ. ალექსი-მესხიშვილისა.

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე
ქუთ. დრამატ. საზოგ. აღმინისტრაცია.
რეჟისორი გ. ალექსი-მესხიშვილი.

ს. პეტერბურგელი

მომწეობი და ფ. მიუღბის ფორტუბანოს ფირმის წარმომადგენელი

ა. მ თ ე ნ ი.

ქუთაისში დავრჩები 25 ნოემბრამდე, გთხოვთ იუ გამრევთ ჩემი ხელობის სხვა
ხალხში

მისამართი: გზა-დ-ტელეფონი № 3. ტელეფ. 93.

მოკლე დროით ქუთაისში
სამუსიკო იარაღების მომწოდებელი

კ. ა ლ ზ ა ზ ი ვ ი.

სპეციალობა: სკრაპისა და ვიოლანჯლის უშვრება გარდირიყვას. ჩემს ხელო-
ბას იცნობენ გამოჩენილი დამკვეთი გუბერმანი და ცნობილი ვასილიყვი.
მისამართი: გზა-დ-ტელეფონი № 3. ტელეფ. 93.

ქუთაისი

პირველი კერძო სამკურნალო სპეციალისტი აქიპები.

მუღმივი საფოლავით

თ. ა. რელიგიონის სახლი თეთრ ხიდთან.

ავთომოფებს მიიღებენ ყოველდღე:

დ ი ლ ი თ.	
ა. ა. ჯაფარიძე—ყელის, ცხვირის, ყურისა და შინაგ.	8—10
ბ. ს. ნადარაძე—შინაგანი და ბავშვის	10—12
ა. ა. რელიგიონი—დოსტაქარი, ქალთა, საბავშვო	11—12
მ. დ. ბუთაძე—კანის, ათაშაგვი, ვენერ.	12—2
გ. ა. ჭოდოშვილი—საბავშვო, ქალთა და შინაგ.	12 1/2 2
ს ა ლ ა მ ი თ.	
ბ. ჯ. ჭორჭიშვილი—თვალის	4 1/2—5 1/2
გ. ა. ჭოდოშვილი—საბავშვო, ქალთა და შინაგ.	5 1/2—6 1/2
სამკურნალო მანქანა—საქ. საანალიზო კაბინები: სისხლის, შარ- დის, ნახელობის და სხვ. შესამოწმებლათ. ძიძის შემოწმება, ყვავილის აცრა, 606—914 შესხმა კონსულტაციურათ. არის ცალკე ოთახები მძიმე ავთომოფე- ბისა და მშობიარეობისათვის. რჩევა 10 შაური, აპერაცია და კონსულტაცია მორი- გებით 3 მანეთიდან და ამაზე მეტათ. აქიმთა მუღმივი მორიგობა. ტელე- ფონი 140 №	
სამკურნალო დირექტორი—გ. ა. ჭოდოშვილი.	წ.

პირდაპირ ნახევარ ფასათ იყიდება!

ახლათ მიღებული საქონლები პირველი ღირსება, რუსეთისა და საზღვარგარე-
თის საუკეთესო ქარხნების და უკანასკნელი მოდის. გაყიდვა დაიწყება დღეიდან
მოკლე ვადით ქ. ქუთაისში ბუღვარის პირდაპირ. მ. ოცნებების შე-
ნობაში, ახლადიანის მაღაზიის უკანა განყოფილებაში, სადაც აქედან შეიძლება
ახლათ მალევე საქონლები: კაცის ყოველწლიური მშენებრივი კასტიუმი, 5 მან.
დაიწყება ფასი და ამას წყევით, რა ფასიანიც ესურვებთ; კაცის, ქალისა და ბავშვ-
ბის ყოველწლიური პალტოები ზამთრისათვის, საშემოდგომო და საზაფხულო, კაცის
შარვლები და ზიჯაკები, ფეხსაცმელები ქალის, კაცისა და ბავშვის საუკეთესო
ფირმების მრავალგვარი, ქუჩის მუფფები ქუდები და შალეები ღაზის მრავალ-
გვარი, აბრეშუმის იუბკები დიდი ასარჩევი, შალის კაბის ქვედა წელეები, ზედა-
წელეები და ზედაწელის მატერიები ნაქრობით: კალოშები, კაცის ქალის და ბავშვის,
რედიკულები, ალბომები, სარკეები და ქალის და კაცის, ქამრები და საქამრე რე-
ზინები, ყოველწლიური რეზინა შემოსაჭერისათვის და აგრეთვე მზა შემოსაჭერი
ქალთა და ბავშვთათვის. კორსეტები და სხვა. ამასთანავე მოვახსენებ პატივცემულ
საზოგადოებას, რომ

ახლადიანის მაღაზიაში არის მიღებული დიდძალი ყოველწლიური ახალმოდის საქონელი
და მზა ტანისამოსი, ფეხსაცმელი კაცის, ქალის და ბავშვების და ასეთებს
გაღებულით ყოველდღე. ფასები ხელმისაწვდომია და უვაჭროთ.

3 ტივისკით ა. ახლადიანი. № 3.

კ. ა. თეთრის ქუჩა, ვისთხოვთ, მიქცილს ყურადღება ახლათ გ-
მოსულ პაპიროსებს

პაროსი { 25 ცალი 3 შ. იყიდება რო-
გორც სხვა ქა-
ლაქებში ისე
6 კ. ქუთაისში.

პაპიროსები საუკეთესო ხარისხის თათრული თეთრისა, სასიამო სუნითა და
საუცხოო გემოვნებით.

თეთრის ქარხანა მ მ ა თ ა ს ე ი ლ ა ნ ო ვ ე ბ ი ს ა.
თ ფ ა ლ ა ს შ ა.

მეგნახეთა საყურადღებო!

1913 წლის დგინის მოსავლს თითქმის ნახევარზე მეტი დააკლდა
კოლგების, ცუდი ადამიანისა და რუხესტრის დიულო-ს ხმარების გამო.
ამერიკული ვაზის საწარმო „კოლ ჯილდო“ ქუთაისში
ერთადერთი საწარმო, რომელიც ამერიკის სხვადასხვა ვაზზე ეყრდნობა ნაი-
რი ნიადაგის მიხედვით შესაფერი ჯიშის ვაზებს. დამზადებული აქვს
გასასეიდათ 1913—14 წლ. 35,000 ცოლიკოური, 40,000 კრახუნა,
28,000 ციცკა, 12,000 ანდასული. 10,000 მწვანე, 32,000 რქაწითელი, 12,000
მგალობლიშვილის, 8000 ოცსანური, 35,000 საფარავი, 25,000 ალი-
გოტ, 8000 რისლინგი, 10,000 შინა, 25,000 სედილიანი 42,000 კაბენე,
20,000 ფოს—ბლანში, 28,000 გამე თეთრი და შავი და 80,000-ზე მე-
ტი სხვადასხვა საუკეთესო საქმელი ჯიშის ვაზი „ლა“-სე დამქონილი,
3309 101—14, 1202 420 A. ფასი საღებზე ვაზისა 65 მან. 1000
და საჭმელისა—80 მან. კანტორა იმყოფება მისიელის ქუჩაზე მ.
გოგიელის სახლში 3. ტიპო.

აქიმი ი. ჩარეჭვილი იღებს კანისა
და ვენერიულ ავთომოფე-
ფებს ახალ ბინაზე. მხოლოდ დილით
12—2 ს., საღ. 6—8 ს. სხვა დროს აქი-
მი საავთომოფეოშია.

მისამართი: გავარინის ქუჩა, პოლიციის
გვერდით, ფირალის სახლში. თ.

მასაყით სამკურნალო კაბინეტი.

ბ. გალანდიაშვილი

კვლავ განაახლა ავთომოფების მიღება
გვერდზე მასაყით, საქიმო ვარჯიშობით.
ესაზრ სახეზე: მუწუკებს, ნაოჭებს,
ჭორჭებს, მეტ სიწითლეს, ნაყვავი-
ლებსა და ყოველგვარ სახის ავთომო-
ფობას, აგრეთვე ვუტრი ყვავილსაც.
გვერდის ქუჩა, აქიმის ს. ლორთქიშ-
ვიძის სახლი.

აქიმი გ. ა. მეიფარიანი.
ღებულობს შინაგანი,
ბავშვისა და ვენერიულ ავთომოფებს.
დილის 9—12 საათ, და საღამოს 5—7
საათ, თვითის ქუჩა, საკუთარი სახლი
№ 30 ტელეფონი № 150. თ.

დაბა ზესტაფონი

აქიმი ლ. დ. ნაზაროვი
მიიღებს ავთომოფებს: შინაგანის და ბავშ-
თა, პარასევსა და კვირას დილის 9—1
საათამდე. თედორე არდიშვილის სახლი,
რკ.-გზ. სადგურის პირდაპირ.

აქიმი კ. თ. ტყეშელაშვილი.
ღებულობს ავთომოფებს
(შინაგანი, ვენერიული, კანის) ვიტუ-
შინის სახლი, აფთიაქის უკან, პუშკინის
ქუჩიდან ტელეფონის შესახვევში. თ.

გამოუცხადა, მათთვის ქუჩებზე სახი-
ბელები ამართა და ბევრი მათგანი რო-
გორც სუნიატსენი, ხუანსენი და სხ.
განდევნა, გააძევა სამშობლო მიწა-
წყლიდან, მაშინ უკვე ცხელი და აშკარა
შეიქნა თუ რავადი ტენდენციებით
იყო გაუფრთხილი პრეზიდენტი იუან-ში-
კაი, რას ესწრაფოდა იგი, მაგრამ გარეგ-
ნულათ იგი მაინც ამას უარყოფდა და
უცხოელ კორესპონდენტებს არწმუნებ-
და, მე ნაპოლეონობას ვაშინგტონობა
მირჩევნიაო. რასაკვირველია იმ თავითვე
ისეთი გულუბრყვილო არავინ ყოფილა,
რომ პრეზიდენტის მშრალი სიტყვები
დაეჯერებია და როდესაც საქმენი მის-
ნი სულ სხვას ღაღადებდნენ, მაგრამ შეი-
ძლებოდა აქამდე კაცს ეფიქრა, რომ
პრეზიდენტის თვითნებობა ისე შორს
მაინც არ წავიდა, როგორც ეს დღეს
მოხდა, სამხრეთელ მეამბოხეებზე გამარჯვ-
ებულმა იუან-შიკაიმ ამ ეამათ პარლამენტს
მიყო ხელი და გულმოდგინეთ შეუდგა ამის
გაწმენდას არასასურველ ელემენტთაგან.
ერთ დღეს სამი დეკრეტი გამოცა პრე-
ზიდენტმა, რომელიც პალატისა და
სენატის ოპოზიციონერ დეპუტატთა წი-
ნაღმდევ არის მიმართული. იუან-ში-
კაიმ არაღვალწრათ გამოაცხადა გუ-
ამინდის პარტია, სენატთან 130 და
პალატისა 274 წევრი გააძევა, იმის
გამო, რომ სხენებული დეპუტატები
გულმინდის პარტიას ეკუთვნოდნენ. სხე-
ნებულ პარტიას მან ბრძოლა გამოუ-
ცხადა არა მარტო პარლამენტში, პარ-
ლამენტს გარეთაც, ბანება გასცა პარ-
ლამენტიდან სხენებული პარტიის წევრ-
თა გაძევების შესახებ და მათი ქონება
სახაზინოთ გამოაცხადა. პარლამენტის
მართველებს ეძინა, მოახდინეთ სახლი
არჩენები მხოლოდ საპიროსა სასურველი
კანდიდატები გადიოდნენ და გულმინდა-
ნის პარტიის წევრთა წინააღმდეგ კი
სასტიკი ზომები მიიღეთ, საპიროსების
დროს კიდევ დააპატიმრეთო. ამგვარათ
პრეზიდენტმა დააწრო.

სწორეთ ამ დღეებში უნდა გადაე-
თვლიერებია პარლამენტს საკონსტიტუ-
ციო წესები, ამ მოკლე ხანში უნდა
გამოკვეთილიყო თუ რა უფლებით უნ-
და ყოფილიყო ჩინეთის პრეზიდენტი
ალეჟანდრი და რასაკვირველია დესპო-
ტი იუან-შიკაისთვის, რომელიც აბსო-
ლუტუზმის გამეფებას ცდილობს, ხელ-
საყრელი არ არის მძლავრი ოპოზიცია
გულმინდისა სახით და ამა, ერთი კალ-
მის მოსმით კიდევ მოიშორა თავიდან
საშიში მტერი. ამ ეამათ უკვე ოდნავი
გვეის შეტანაც არ შეიძლება იმაში,
რომ იუან-შიკაის თავიდანვე განსაზღვრუ-
ლი პლანი ქონდა, განსაზღვრული ტა-
ტიკა, რომელსაც მისთვის დიკტატორის
შეუზღუდველი უფლებანი უნდა მიენი-
ჭებია და როგორც ვხედავთ მან უკვე
თუ საესებით არ მიიწია მიზანს, ბევ-
რი აღარაფერი უკლია, არსებითად
ყველაფერი მის ხელშია, ჩინეთის ბედსაც
იგი განაგებს, იგი უკვე ყოველად შე-
ძლო დიკტატორია, მხოლოდ ისღა აკა-
ლია, რომ პრეზიდენტის ნაცვლათ
დიკტატორის სახელწოდება მიიღოს და
ხელთ იმპერატორის კვერთხი იგდოს,
როგორც ეს ნაპოლეონმა ქნა.

ქართული.

„ჯ ვ ა რ ს ა ც ვ,
ჯვარს აცვ ეპა“

იხ. გაზ. „კრეა“ ს. 2 №

ერთი საპროტესტო წერილი („კვალი“
№ 12) ამგვარის მარგალიტებით არის
სავსე. ჟივან მადნე სახელგანთნა ჩაიქნეს,
(როგორც „ახალ-მოსული“ ნ. ე. პო-
ლეშიძის დროს). ავტ. ა. აღარაფერის
წინ აღარ შეჩერდება. ჩვენ გვგონა,
რომ თვით რედაქცია... მიხედვითა ბო-
ლოს ამ სისამაღეს და დაუზრავდა
ივერის ფურცლებს ამ უღირს თან-

მშრომელს... ეს ისეთი სისხაგლეა, რომლის მოგონებებზეც კაცს თმა ყალყზე აუღდება და გაოკებული ეკითხები შენ თავს—რა ხალხთან გაქვს საქმე?.. რაც შეეხება ბ. ნ. ჟორდანიას, ჩვენ გულითა და სულით ვსწუხვართ, რომ მას ისეთი მანერა და მანერა აქვს, როგორც „ახალ-მოსულს“. ჩვენში ძალიან ძნელია ამგვარი ვაგბატონა ალაგმვა... ბ. ნ. ჟორდანიას ნუ იწუხებ თავს და ნუ ეკამათება „ახ.-მ.“ სანამ პარაღეს აიხდის. „მაგრამ“, დასძენს პრო-ესტანტი, „გაგზავნის კი ამას „ახ.-მოს.“? ძალიან საეჭვოა, ყოველ შემთხვევაში, თუ ეს ასე მოხდა, შესაძლებელი იქნება გამოცვლის კაცმა, თუ რამ მიიყვანა ეს საცდელად აღმართა ამგვარს სუფიერ სიმახინჯეში (ხაზი ჩვენია). ეს გამოკვლევა მეტად საინტერესოა და ამ მოვალეობას თქვენი უმოკრძოლო მონა იკისრებს.“

ყველაზე უფრო სულელური და ბრყვეული ერთი „ქართველი აქიმი“ პროტესტია. უნდა გითხრათ, მე არ მგონია გამოჩნდეს ისეთი „ქართველი აქიმი“, რომელმაც გაბედოს და სთქვას: „ეს სტრუქტურები მე მეკუთნის და დღესაც იმ აზრისა ვარა“. ჩვენ დროში ყოველივე მოსალოდნელია, მხოლოდ მაგისთანა გაბედულობის დარი თავხედობა საეჭვოა.

„აფსუს პოლემისტო, აფსუს ლიტერატორო, მეცნიერო ბანკირო და არა „ფინანსისტო“—ბძანებს აქიმი, უპირობოთა რხულობს და თანაც ამით გვაშინებს, რომ კარგად სცოდნია ვისთან აქვს საქმე. „რამ გაგაცანიერათ ამ ზომამდ, ბ. ახალ-მოსულო ბ. ნ. ჟორდანიას შინაგან მისდა სასარგებლოდ და ჩვენს სანუგეშებად და ამიტომაც შეცდომებს შეგადგება არ გამწევო, მხოლოდ იმასაც ცხედავთ, რომ ბ. ახალ-მოსულს სურს თავისი უსაქმურობა დიდ ღირსებათ ჩაგვათვლინოს და თვალთმაქცობა რომ არ შეგვამწენიოს მბძანებლობის ტონს იღებს... მართალი მოგახსენით ჩვენ ჯერ ბ. ახალ-მოსულს ნა შინაგან გვიხსავს... რაც შეეხება მის თვალთმაქცობას ეს ჩვენ არ გვაკვირვებს, რადგანაც ბ. ახალ-მოსულს მოდებია ის დიდების სენი, რომელსაც „man-ia grandiosa“-ს ვუწოდებთ (საბრალო ილია ქართველი აქიმის ხელში? ავტ.) რასაკვირველია „აქიმი“ ტრაფარეტს ვერ აშორებია და ურჩევს ნ. ე. ნუ კარ-

*) ხაზი ყველგან ჩვენია. როგორც რედაქციამ, ისე პროტესტანტებმა კარგად იცოდნენ, რომ „ახალ-მოსულს“ ილია აუო, ამას ყოველი წარადიდან შეამწევს მკითხველი.

ც ე კ ვ ა

დაკარ, დაკარ, დაკარ დაირს, აკენესე სალამური, შეარბიე ეშხით ქალო ეგ ლერწამი საამური.

გარდის ტოტზე შეკრთა ჩიტი, ფრთა გაშალა, შეფრთხილდა: ადგილს მოსწყდა მიღვრის შევლი წრის გარშემო დასრიალდა. სული გულს და გული გრძნობას შეუტკბო და შეუწონა, სალამურსა ფაქრით გაყვა, დაირს ფეხი დაუშონა.

დაკარ, დაკარ, დაკარ დაირს, აკენესე სალამური, შეარბიე ეშხით ქალო ეგ ლერწამი საამური.

თოვლნაფიქტი თეთრი კაბა თრთის და ღელავს, ზღვით იზღებ. შეაბუტუბთა მკერდს უკოცის, ხან ბოროლი ყელს ტბათ ევლებ. თვლით აფრქვეს მწველ ნაბერწლებს, ეგზობრება თითქოს დაირს, წარბებზე რხევით აფერადებს... ციურ გრძნობებს ათასნარს.—

დაკარ, დაკარ, დაკარ დაირს, აკენესე სალამური, შეარბიე ეშხით ქალო ეგ ლერწამი საამური.

აუთრთოლდა ვარდის ბაგე, გიშრის ტბაზე ჩაქრა სხივი, დაიკარგა ღაწვებს ფერი ცეკვის ღინით განაღვივი. შუბლით მოსწყდა მარგალიტი, წარბის ბოლოს დაეკონა, მოიქანცა ცეკვის ღმერთი, მოიქანცა ცეკვის მონა.

გავს ძვირფას დროს უნაყოფოთ და ნუ ეკამათება ახალ-მოსულს, თანაც არ ეკითხება მისი, მოყვას რაღაც ყოველად დაუჯერებელი და სულელური ეპიზოდი თუ. სათ. ახ. ნ. ზანის ისტორიიდან, რომლის გაგებაც კი არ შეიძლება. ილია აქ ისეთი გამოყვანილი თითქო ქვეთ გამოფრული ონბაზი ყოველივეს, თუმცა ილიას პოლემისტური დირაფორული ნიჭი არავის არ უარუყვია, გარდა ქართველი აქიმისა.

როგორ მოგწონთ ეს პროტესტანტი „ქართველი აქიმის“ სიტყვები „ჩვენ ჯერ ბ. ნ. ახალ-მოსულს ნაშინა არ გვინახავს“, რომ ახ.-მ. „მანია გრანდიოზის“ სენითაა შეპყრობილი, რომ ჟორდანიას „თავისდა სასახლოთ და ჩვენსა სანუგეშობა“ შრომობს, ამიტომ შეცდომებს შეცოდ ბათ ვერ ჩაუთვლითო. ილია კი გავს „ქართველი აქიმის“ სასახლოთ შრომობდა და ჩვენსა გასამწერებლათ. ამიტომ მისი დეაქონი ბოროტათ უნდა ჩათვლილიყო და ასეც მოხდა... ნებისითი თუ უნებლიეთი შექმნილი პლანი პუნქტუალურათ იქნა ასრულებული და ქართველი ერის „კერპი“ მიწაზე განარბულ, ფეხ ქვეშ გათვლილი, რასაც იმ თავითვე იპაღდა ბელადი დასვლებისა. ერთი „ქართველი იურისტი“ წერილით ცაა, ამას კი სახელი და გვარი მთლიან ერთიანად აწერია, „აქიმზე“ უფრო შორს მჭერეტელი „იურისტი“ გამოჩენილი და შთამომავლისათვის არ დაუკარგავს თავისი ლიტერატურული განძი. შესაძლოა „იურისტი“ დღესაც სიამოვნებით იმასვე გამოეცხადებ: შესაძლოა ასეთი სიმტკიცე მისი გონიერებისა და გრძნობიერებისა. მაგრამ, დე, მისი სახელიც დამარხული დარჩეს, ვისაც ნებას 1900 წ. „კვლის“ მე-19 წ. ნახავს, ამ საბუთსაც და მის ავტორსაც: „მთელ მის (ახალ-მოსულს“) ნაწერებში (ავტორს აქ ბ. ჟორდანიასთან პოლემიკა აქვს უთუ-ოთ მხედველობაში) გარდა თვით ავტორის (ე. ი. ილიას) „ქართულუბისა“, „მეცნიერისა“, „ორბირობისა“, „ორთავიანობისა“, საზოგადო ლანძღვა-გინებისა და ლიტერატურული უწესიერებისა ჩვენ ვერაფერი ვერ დავინახეთ... „ბ. ახ.-მოს. რომ არ მოსულიყო ის ერჩია, ხმა რომ არ ამოეღო ისა სჯობდა, როგორც მისთვის, ისე „ივერიისთვისაც“ მან მოუღო ბოლო თავის თავს და მოუ-სწრაფა დღე, ისეც დღე მ-სწრაფულ „ივერიას“... „იურისტი“ სწუხს, რომ ბ. ჟორდანიას კარგავს ძვირფას დროს და უარადღებს აქცევს „ახალ-მოსულს“ ავლარული გინებით შემკულ უაზრო რიტყვას“.

დაკარ, დაკარ, დაკარ დაირს, აკენესე სალამური, შეარბიე ეშხით ქალო ეგ ლერწამი საამური.

დ. ხინი.

„ს ა ნ გ ა რ ო“

სალამო იყო... აგა იდგა დღესაც იმ გორაზე, სადაც ისე ხშირად უყვარდა ყოფნა. მთას მწვერულ ღუდუნით ჩაუღიო-და მოზლილი მდინარე, რომლის პატარა ტალღებიც უხსოვარი დროიდან ერთმანეთს მოსდევდა და მთაბარის ამბავი გა-მალეულათ მიჰქონდა შორის-გზით და-სავლეთისაკენ გველივით ეკვროდა მთას სამი მხრიდან და დაგინებით ეძებდა მის ძირში სუსტ ადგილს, რომ შუაგულ შე-ქრილიყო და იქ თავისი გამანადგურე-ბელი ძალა გამოეჩინა.

... მაგრამ მთა იდგა უძრავათ, სალა-მოს თხელ, გამსჭვარებელ ნისლში გა-ხვეული. წარბებშეკრული, მოღუშული დაუფრებდა მოუსვენარ სტიქიონს. მას უნდოდა თითქოს გადაედგა გოლიათბუ-რი ნაბიჯი წინ, გადაეღახა ის ადგილი, სადაც საუკუნეებით ამართულიყო და ნახევარი სხეულით წინ წაწეული რაღაც უცნაური ძალის მისი სრბოლა შეეჩერე-ბია, გაეყენა.

პირდაპირ კი, მეორე მხარეს სწორეთ ისეთივე გორა ამართულიყო და საიდუმ-ლოებით მოცული სახით თავის მოძმეს ელოდა. თითქოს ორივეს სურდა დასტა-კებოდნენ რომანეთს და ამ ჯოჯოხეთურ ხვეწანაში მოესპათ მათ შუა მდებარე ძველი, ძლიერ ძველი ქალაქი.

სამაღრიბური სიჩუმე სუფევდა მთელ არემარეში.

უცებ ვიღამაც ჩამოკრა ეკლესიის ზა-

ზოგიერთი პროტესტანტი გვეყვებოდა: „მაგისთანა ლანძღვა-გინება მხოლოდ თფილისის აბანოებთან გაგვიგონია, სხვა-გან ამგვარი არაფერი არ გვსმენია... დი-ახ ჩვენ გვიკვირს და გვწყინს, რომ ბ. ნ. ჟორდ. ამისთანებთან კადრულობს ბაასტ განას შესწავლის ბ. ჟორდანიას? ან მიეტე-ვება მის ამისთანა საქციელი?.. დე, „ახალმოსულმა“ რამდენიც უნდა ილანდ-ლოს, მწერლობასთან რა აქვს მას საქმე“ (ხაზი ჩვენია) „ჩვენ ვთხოვლობთ, რომ ბ. ნ. ჟორდანიამ თავი დაანებოს გინტე-ვებთან კამბოს... (ხაზი ჩვენია).

კიდევ რამდენიმე პროტესტი ერთი, თუ ორი და ამ სამარცხივო კამბანის კუდი მოსწყდა.

რამ გამოიწვია ასეთი გაფთხება „პრო-ტესტანტების“? კილომ ილია ქვეშავ-ძის პოლემიკისა... ნუთუ? აი ნიშნები, რომელსაც „პროტესტანტები“ ხაზს უსვამ-ნენ, როგორც თვით უსაშინელეს. ერთს პროპიციელ „ნულს“ (ასე უწოდებს თავის თავს ვითომდა ოსუნჯობს, მაგრამ ამ ოსუნჯობას საჯავახოელი ხუმრობა ქვია, სანამ არ ვიცით ვინ იმავლად ამ „ნულს“ ქვეშაც). პო და აი ილიას „ავლარული“ „კინტორი“ და სხვაგა-რის ეპიტეტებით პროტესტანტთაგან მო-ნათლული სიტყვები: „საუხმეთ დილის სიფთაზე ეს მისის უმეცრების მკერაინი წვადიც საკმარისია, სადღეები ღვთით, მერე იქნება თავისის წვანაებითა“... „ბ. ჟორდანიას უმეცრების ქერპი ხელს გვეწვდებ. მე მარტო ამას ვსწუხვარ, რომ ეს მისი ზღვა უმეცრებისა კოვზით უნდა ამოვსწურო“... ანა და კიდევ: „თუ დამცალდა კი, ღვთის წყალობა თქვენა გქონდესთ, მე ბ. ნ. ჟორდანიას გავიქიმოთ მთელის თავისის სიგძე-სიგა-ნითა და ზეოის გულზე გაგიგოროთ“... ხოლო სასტიკმა კრიტიკოსმა „ქართველმა აქიმმა“, რომელსაც—ხომ გახსოვთ—ილიას „ნაშრომი არ უნახავს“, და რე-მელიც ათასგვარი უფრო შეურაცხყო-ფელი ეპიტეტით ამკობს ილიას—მან ეს სიტყვები ჩასთვალა საშინელ სიტყვ-ბათ: „მე დავამტკიცე მე ვამხილე, სა-ძუე შემოვადგე“.

ყველა ამ ადგილებში არაფერი არ მოიპოვება ისეთი, რომელიც ვისიმე პი-რადობას ამტკიცებდეს, ან რაიმე სამარცხ-ვინო ეპიტეტებით ამკობდეს, მაგრამ ახლათ მოვლენილმა ბელადმა ეს იწყინა და ამხედრა „ქრისტეს მოყვარე მხედრო-ბა“ ვითომდა თავის შემოღობულის დირ-სების დასაცავათ. და ყოველივე ამის ჩამდენმა 7 წელს შემდეგ გვაძენო, რომ თუ კაცი დავმეტ მისთვის, რომ ერის სიამყეს ნათლავს უსაუფლოდოთ, უსაბუთოთ უსაბუთესს ჯაშუშათ, რო-

რას. იგი ხმა ჯერ ყრუთ გაისმა, შემდეგ გაღერბინა დაღუშებულ ქალაქს, ეცა ჯერ ერთ მთას, მერე მეორეს, მაგრამ ორივესგან უარყოფილი, იძულებული იყო დაეწოდოდა მდინარის გზას და სალ-დაც შორს, შორს მიიკარგა, მიქრა.

კიდევ უფრო ჩამოხედოდა... ას კი ისევ იდგა დაღერბილი, სევდიანი.

— რა გავაკეთო? რისთვის ვიცოცხ-ლო?—ფიქრობდა იგი.—გადის დღე, გა-დის თვე... წლები ვით მოჩვენება ქრება-და მე კი ისევ ისე უმწყო, ისევ ისე უსარგებლო დავიღოვ. ქვეყანა მშვენი-ერია და მისთვის სიცოცხლე განა არა ღირს? მამ მერე რომ ღირს? მერე მერა განა საკმარისია მარტო ბუნების სიმშვე-ნიერე? განა საკმარისია მზე ყოველ-დღე ამოდიოდეს, ჩადიოდეს; ვარსკვლავ-ნი ანათებდნენ ღამით; სიო ქროდეს, მდი-ნარე ღუდუნით მირბოდეს; ბუბუბუი გალობდეს? ვისთვის იყო ეს ყველაფე-რი? რათ გვინდა მზე, როცა იგი ბნე-ლია? რათ გვინდა ვარსკვლავი, ან მთვა-რე, როცა მათ ვერ ვხედავთ? რათ გვინ-და სიო, რომელიც ძარღვით სისხლს გვიშრობს?—ბუბუბუი, რომელიც გლო-ვის ზარს ამბავს, და მდინარე, რომელიც ღელად კენესის? რათ გვინდა რამე, როცა იქ ქალაქში ასეთი სიჩუმეა, როცა იქ ყველას სძინავს, სძინავს საუკუნო ძი-ლით? როცა არ ესმით, ვერ ხედევენ სიმშვენიერეს?... მაგრამ... მამ!... შენ რაღა გავაკეთო? შენ, რომელ-საც ასე მოუთმენლათ მოგელოდა შენი ხალხი? გაუბართლე იმედი, შეუ-სრულე სტრუქტო, ანუგეშე, ამოძრავე, ეცადე გამოღვიძება? მაშ გაქვს უფლება საყვედური სთქვა, გაქვს ნება მოსთხოვა ვისმე ის, რის მიცემა შენ არ შეგიძლია? შენ რაღა ხარ? მახინჯი სულითა და ხა-

საბერძნეთსა და ოსმალეთს შორის მშვიდობიანობის ხელ შეკრულობა დაიდვა. — საბერძნეთის მეფემ პარლამენტში სფეე სიტყვა სთქვა, სადაც ომში მონა-წილეთ მდლობა გადაუხადა. — რუსეთის ელჩმა ჩინეთის პრეზი-დენტს რწმუნებით ბარათი გადასცა. — სახელმწიფო საბჭოს სსდომა დაი-წყო. — სამთა შეთანხმების სახელმწიფოე-მელსაც ზედმიწევნით აქვს ჯაშუშობის როლი შესწავლილი — თქვენ პრესის თა-ვისუფლებას ალაგმავთ, ტირანისა და დესპოტბმს ამტკიცებთ. თუ სიტყვით, რომ ილიასთან კაცის „ჯაშუშათ“ მო-ნათვლა სახიფათო იყო იმ დროში და უმეტესათ უნდა გამოიყო ის ნაყოფი, რომელიც უკვე მოიქნა; ეს ნიშნავს, რომ ამის მთქმელისათვის „არაიან ისეთი უპირატესნი, რომელთა მხილება მწერ-ლობაში არ შეიძლება“. ეს ილიას შე-სახებ. ხოლო როცა ნოე ჟორდანიას საქმე შეეხა, მაშინ ილიასთანა დიდ-ბუღსაც კი ბურთი ჩაჩრეს პირში და „პროტესტები“, „პროტესტებზე“ გა-მოაცხდეს.

თვარა რა იყო ილიას პოლემიკაში იმაზე უარესი, ან იმის მზგავსი, რა-საც თვით დასელთა ბელადი ჩადიოდა ამ პოლემიკის დროს, რასაცირველია, „პროტესტანტებზე“ ხომ რაღა ითქმის. თუმცა განა პროტესტების კილოს პა-სუხისმგებელიც ბელადი არა მძანდებ. განა არ შეეძლო კალამი წაესვა ისეთ ადგილებზე, რომელიც მათი ავტორის უზადრუკობას ამტკიცებს და ბელადის ქართველი ერისთვის სახედისწერო გამო-როტებს.

აი მარგალიტები:

„ყველასთვის აშკარაა, თუ რა ალაბა-რაქებს ბ. ახალმოსულს. ეს არის არა საგნის გამოკვეცვა, არა საქმის სიყვა-რული, აზრთა შეჯახება და მწერლო-ბის გაფაქიება, არამედ პირადი აჩემე-ბა, ლანძღვა-გინება და დამცირება (აბა საპირადო რა ქონდა გასაყოფი ილიას ბ. ნ. ე—სთან? ავ.) და რომ ეს თავისი საწადელი განახორციელოს არავითარ საშვალბას არ ერიდება, არავითარ უე-საუბეს გვერდს არ უფლის, არავითარ ოი-ნებას ჩადებს არ ეჩხრება. მისი საპოლემიკო ფარხმალა: კილისწამება, ფაქტების გადა-მხინჯება... „დიდათ გასმტერებელი თა-ნება“... ახალ მოსულს „ლათიები“... მკითხველს „სრულად უსარგებლო ატევი-ლებს“... „ერთი სიტყვით ბ. ახალმო-სულს თავი მოეკრა თავისი მრევლის წი-

სიათით, მახინჯი გონებით, მახინჯი მი-მართულებით. ყოველივე წმინდა შენთვის უტბია: ნაზი გრძნობა—უცნობია, სი-ყვარული—უსტარა; სიძულვილი ღირსე-ლი; სიტყვა შენი—გადაგვარებული; გუ-ლი—გაცივლი. საზოგადო—დავიწყებუ-ლი; პირადი—გაღმერთებული; მოძმე—გახმეული; სარწმუნოება—შეგინებული. მაშ რაღა ხარ? ნუთუ შენც კაცი ხარ? შენ ქია ხარ, რომელიც ქაოში ცხოვრობს და წუმეში, აყროლებული ჰაერით ყნოსავს, საზღოობს; შენ იღდა ხარ, შენი მხრის მოღალატე; ავახაკი ხარ უქველესი ექ-ლესიების, საყდრების გამცარცელი; შენ უსუსური ხარ, უძლური, უძლური, უსარ-გებლო მაშ რათ გინდა ასეთი სიცოცხლე? რისთვის, ან ვისთვის აქვს მას ფისი? შენ-ზეა წყევლა საუკუნესი, შენის ხალხის, შენი მოძმეების.. მაშ რათ გინდა ასეთი სიცოცხლე—სიკვდილი, სიკვდილი, აი, რა არის შენი ხვედრი. მოკვდი... იქნება სიკვდილით მოინანიო შენი ცოდვები და იქნებ მაშინ დაგეცეს ჯილდოთ შენი მოძმეების ცრემლები. მოკვდი ისე, რომ სიკვდილში მამც გამოიჩინო აღმიაწო-ბა. მიეცი სხეებს, შენსავით უსარგებლოს მაგალითი, რომ მოგბაძონ. იქნებ მიხე-დნ მაშინ და იმის მაგიერ, რომ დანარ-ჩენებს იმედი მოუსპონ, ატირონ, დაუ-კარგონ ძალა, მხნეობა, მოშორდნენ აქაუ-რობას და გზა დაუთმონ უფრო საღს, უფრო ძლიერ თაობას. გადადეკით: ნუ შხამავთ ჰერს, ნუ სწამლავთ მდინარეთ, ნუ შეაგინებთ წმინდა მიწას, ნუ აძ-ლიერებთ ხალხში სასოწარკვეთილებას... ნუთუ აგრეთ? ნუთუ მარტაც წყეული ვართ? ნუთუ მართლაც უსარგებლო? მჯერა, მართალია. ჩვენ თითონ დავკარ-გეთ ჩვენი თავის ცნობა, დავკარგეთ ღირ-

ბი ალბანეთის საკითხში ავსტრიისა და იტალიის პოლიტიკა პროტესტანტთა მიერ დგენს. — თფილისში პროტესტანტთა ბას იწყვენ. — მოკლეს სპარსეთის ქვეშევრდომი მილიონერი ვაგაბოვი. — პეტერბურგის უნივერსიტეტში სტუ-დენტებმა კრება გამართეს. კრება პოლი-ციამ დაშალა.

ნაშე, მაგრამ რა! ის ისეთი სირცხვილის კაცი ყოფილა, რომ ყველა ამას არაფრით აგ-დებს; ის არ დრკება, არ წითოლებს, და ვითომ აქ არაფერიო თავის გამართლებას მოყოლია“...

ჩვეულბრივი დაზნულება ხალხთან, რე-მელიც თანდთან ამხადებდა ნიადაგს კა-ტასტროფისათვის—მრწამსს, რომ იმ დროს ეს მოულოდნელი იყო თვით ამგვარი პოლემისტებისათვის... მაგრამ შორს-მჭერეტელობა მოეთხოვება მას ვინც ნამდ-ვილ დიდებას ამხსვრეს და მის ადგილზე უნდა წამოასწუროს ქიქის ფეხებიანი ჯირკა („ჩურბანი“, რუსები რომ იტყ-ვიან.)

„ახალი მოსულები“ და მათი ამყოლ დაყოლი ხალხს „ნულოთ“ სივლიან, ხალხში არავითარ ქვეთგონებას არ ხედ-ვენ, მის ბრყვეთ ალიარბენ და მარტო თავისთავს უმევენ გუნდრუკს“...

„და განა ყველა ამის ჩამდენს სიბართლე ტ ქეშმართება აინტერესებს? განა ამას რაი-მე პატივისცემა აქვს გექდვითი სიტყვის? არა და ათასჯერ არა! მაგრამ, როგორც ერთხელ სთქვა, გუფი აქვს გასაუფლო... ის ამ გულის დასამშვიდებლათ სწერს, რამ გაუსიფა გული, რამ დასჭრა ასე სასიკვი-ლოთ? ამას მალავს, ამას არ ეხება და სა-მაგიერთ, ციფისწამების მოგვმა შეუ-ტლავს და იქიდან გულის „გასასიებელ“ წერილების განადგურებას ლამობს! ეს მით უფრო ხეიხება, რომ შეფელონისის ბაღში გახვეულია, პირზე ნიღაბი ჩამოუ-ფარებია და ასე საზოგადოებას ემალება, რასაც ჩავიდნენ შემრჩებო. არა ბ. ახალ-მოსულო, თქვენ უზგზბესი იქნება პირაბ-დე აიხადოთ, თქვენი ნამდვილი სახე და-გვანახოთ, თუ თქვენით არ დაგვინახებთ, ჩვენ გამოგვიგანო დასწახავს, ჩვენ დაგ-რქმევთ ნამდვილ სასქესს. და ამას ვიქმთ არა თქვენებ უმართულებოთ, არამედ სრული-ად მართებულით, თქვენივე სიტყვებით, თქვენიველსარებით, და აი, მაშინ მკათხ-ველი თავისთავით მიხედება, თუ რამ ავიტაცათ ასე, რამ ვაგისივით გული და-რა გალაპარაკებთ“ (კვალი № 17).

აქო დაარქვეს შემდეგი ნამდვილი სახე-სება და პატივისცემა, დავკარგეთ რწმენა მჯერა. მჯერა, ჩემო საყვარელო მხარე: მე შენ გიშლი, მე შენ გასწეულბ; შენს საღს ძარღვებ ნელნელა გადადის ჩე-მი გაფუჭებული სისხლი; შენს სპეტაკ-სულს სვრის ჩემი გარყვნილი სული; შენს მარჯვენას აჩერებს ჩემი სუსტი ხე-ლი; შენს იმედებს სპობს ჩემი უიმედო-ბა, ჩემი ტირილი. მჯერა, მწამს, ჩემო კარგო, და მეც გშორდები. დე, შენ ისა-რე, იცოცხლე, დაიბრუნე ის, რაც და-დიკარგავს შენი საკუთარი ძალით, შენი საკუთარი ღონით. მე კი უძლური ვარ, უტბო შენთვის... და გემშვიდობები...

... მიძინებული ქალაქი საოცარმა, ჯო-ჯოხეთურმა გრილობა გამოაღოქა. მო-სტყდა თითქო ზეცადან ღვთის რისხვა და ქვეყნის მოსასპობლათ დეშვა ძირს. ხმა მისცა მას არემარემ და შორს გასტყორც-ნა იგი, რომ მთელს ქვეყანას გაეცო უბედურება.

„ჩამოინგრა“, „ჩამოინგრა“, „ჩამოინ-გრა!“—გაისმოდა აქა-იქ შეშინებულთა ხმა.

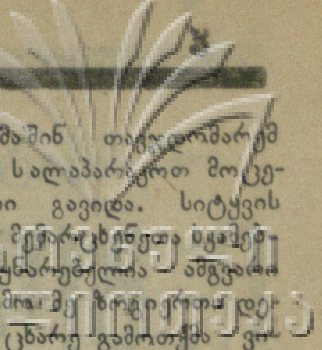
„რა ჩამოინგრა?“, „სად?“, — სანგარო! იყო მოკლე და მკაფიო პასუხი.

მდინარე ისევ ისეთი ღუდუნით მიე-ჩქარებოდა ქვევით, მთები ისევ ისე იყო გახვეული ლურჯ ნისლში...

მხოლოდ ის იქ აღარ იდგა და ჩამო-ნგრავოდა მთა თითქო მძიმე ტვირთისაგან გათავისუფლებული წელში გამართუ-ლიყო.

დიახ, მეტი იყო და „სანგარო“ ჩა-მოინგრა.

შოთა დადიანი.

ლი: უსასტიკესი ჯაშუში, რომელსაც ზედ-
მწვენილი აქვს შესწავლილი ჯაშუშის რე-
დაქცევა... „იესო ნაზარეტელი მეფე ური-
ათოა.“

მუქარა თანდათან ღრმავდება.
ბ. მის. ფელეტონი „მისეუროი თანე-
ბით არის სასესი, ხოლო მეორე ნახევარი
მისეუროი „მისეუროი“, ჩემი აზრები გამოუ-
ყენებია: „არა ისე, როგორც ამას უფ-
ველი სინადაიჭერა მამათაჲ აქს, არამედ
ისე, როგორც ამას ბ. ახალმოხუცი ყო-
ველივეს შერებდა.“

ახალმოხუცი „გერმანობა“, „რედაქცია-
ში“ მამა-მამაში აქვს გამგებანი... „ყო-
ველი ფეხის ნაბიჯზე ტყუილი და ტყუი-
ლი“ „ჩვენ კარგად ვიცით, რა აბრაზებს
და რა ამხანაურებს ბ. ახ. მოსულს ასე
საშინლათ სხვის აზრებს, და რომ სხვი-
მაკ გიგოს ეს—ამისათვის საჭარბა მან
შინადაე ახსნას და თავისი ნამდვილი სახით
დაგვეჩვენოს. ეს ჩვენ მოგვთხოვთ გასულ
კვირას, ის ჯერჯერობით სდუმს, არის ამ-
ბობს, მას ჯერ კიდევ მოუტყდით“ (№ 18
(„კვალა“)).

პირაბედ დიდი ხანია ახადეს ახ. მო-
სულს, ზემოთყვანილი საპროტესტო წე-
რილები პირდაპირ ისენიებენ მას „ბან-
კირად“ „ალიტერატორად“ იყვინის
„გამგებ“ „ეს ტყუილი“ „გამგებობა იყო.
ჩვენის ახალი ლიტერატორები გაშქვდნენ, მის
დღედებას, რომელიც ათი წლის დღე-
წლის ჯილდო იმის ნებაჲ არ ჰქონდა,
რომ ფეხვლინები ეხმარა, თუმცა ეს ფეხ-
ვლინები ყველამ იცოდა და თუმცა ამ
ფეხვლინში, ამ ნილას ყველა სწავდებო-
და თავისი ბინძური ხელებით, თუმცა
ფეხვლინში ბ. ნ. ე. შემდეგში სრუ-
ლიად ჩეულები იყვნენ სახის სამკაული შე-
იქნა.

ჩვენ აქ სრულიად არ ვარბოვთ ნე-
ბას ბ. ნ. ე. „ახალ მოსულთან“ პოლე-
მიკის გამართვებს სწეროს თუ გინდ
დიდებული ილიას წინააღმდეგ იმ კილო-
თი, რომლითაც იგი სწერდა და რომე-
ლიც შეუდარებლათ უფრო, უხერხული
და მოუარებელი იყო ვიდრე ილიას
ჩეულები იყვნენ ცხარე სატირიული კილო,
ჩვენ აქ გინდა აღვნიშნოთ ბ. ნ. ე. და
მისი დასის უსამართლო გაბორბლება,
უსამართლო ამხედრება ილიას წინააღ-
მდეგ: ეს დასი „კინტო“ „სელიტრ მ-
ხინჯათ“ ისენებდა თავის „პროტესტე-
ში“ დიდებული მოძღვარს იმ პოლემიკის
კილოსთვის, რომელიც ბ. ნ. ე. პოლე-
მიკის კილოსთან პირდაპირ სალონების
მასლათად არის მისაღები.

ერთი პალატეფანნი.
(გაგაქვება იქნება).

ახალი ამბავი.

კვირას, 3 ნოემბერს, სახალხო უნივერ-
სიტეტის აუდიტორიაში (თეატრი „რა-
დიოში“) გამართულ ლექციების კითხვა.
პირველთა გრ. ნასარიძე თავის წინან-
დელ ლექციას განაგრძობს და შემდეგ
შეხება საზოგადოთ წყლის მიწოდების
მოწყობას და წყალსადენის საკითხს
ქუთაისში.

შემდეგ ჩიკო შარაშიძის ასული წი-
კიბაძე ორ განყოფილებით ლექციას
ამ თემაზე: „ქართული ქადა ახალ ქარ-
თულ მშენებლობაში“. უმთავრესი მუხლები
ლექციის დახლოებით შემდეგია: ქართ-
ველი ქალი ნ. ბარათაშვილის ნაწარ-
მოებში, ოთარაანთ ქერიკი, როგორც
ხალხის უკეთესი მისწავლებისა და თეი-
სების გამოხატველი; ახალი ქართვე-
ლი ქალი ნინო ჯიქიაშვილის მოთხრობაში—
„ჩვენი ქვეყნის რაინდი“ განათლებული
ქართველი ქალის ტიპი შიო არაგვისპო-
რის ნაწარმოებში: ჩემი გული—ჩემი
სამშობლოა, ქართველი ქალი და ქარ-
თული პრესა.

ლექციების დასაწყისი დღის 12 საათზე.

◆ დღეს ქალაქის თეატრში თელი-
სის დრამატული დასი წარმოადგენს
ჩეხოვის პიესას: „შავი ბერი ანუ არდი-
ლი“. პიესაში მთავარ როლს ელ. მესხი-
შვილი შესრულებს.

◆ კაცების ფრინველთა მოვლა-მო-
შენების მოყვარულთა საზოგადოების და-
ვლებით, ინსტრუქტორი ბ.ნი ტროფი-
მოვი, სხვათა შორის, ქუთაისსაც ეწვევა
ფრინველთა გამოყენება დასასრულებლად.

◆ ჩვენი ახალგაზრდა ბელეტრისტი
„სახალხო გაზეთის“ რედაქტორი არ.
ქუშმაძე პარიზს მიემგზავრება ლიტერა-
ტურისა და ხელოვნების შესასწავლად.

◆ სატახტო გაზეთის „რეისი“ გუ-
შინდელი ნუმერი აკრძალეს.

◆ გუშინ, 2 ნოემბერს ქუთაისში ჩა-
მოვიდა და საქმეთა გარეგანს შეუდგა სა-
მხედრო სასამართლო. სასამართლო გა-
არჩევს, სხვათა შორის, ცინცაძისა, კუბ-
რაშვილის, წიგნიჭაძისა და სხვათა საქმე-
საც.

1 ნოემბერს უკანასკნელი განაჩენი გა-
მოცხადდა ოლქის სასამართლოს მიერ გუ-
რიაში მთავრობის მამასახლისთა ნაყოფს
და მის ორ დარაჯს, რომელთაც გლეხი
სახლად მოკლა ბრალდებულია. ბრალ-
დებულთა მამასახლისის 15 წლისა და და-
რაჯებს ათ-ათი წლის კატარგა აქვთ გა-
დაწყვეტილი.

◆ გუშინ ოლქის სასამართლოს უნდა
გაერჩია საქმე მეზურისეილისა, რომელ-
საც ქალაქის გამგების წყერის აწ გან-
სვენებული კ ბაქრაძის დაქა ბრალდებ-
და. მოწმეთა უმრავლესობის გამოცხად-
ებულობის გამო საქმე გადაიდო. სასა-
მართლოს დარბაზში დიდძალი საზოგა-
დოებამ მოიყარა თავი, რომელსაც ხსენე-
ბული საქმე ფრიალ ანტერესებდა.

◆ გაერას, ოლდენბურგის პრინციან
ზუგდიდთან გაემგზავრა დეპუტაცია, რომელსაც
„დავლებული აქვს სთხოვს
პრინცი შეამდგომოდა, რომ შევიდეს
საზღვრის რეგისტრის გზაზე ზუგდიდში გაი-
როს. იგივე დეპუტაცია სოხუმი გზათა-
მინისტრს რუხლოვს წარუდგა.

◆ 18 ოქტომბერს კახეთში, სოფ.
წინადალში (თელავის მაზრა) ვილაც
ბოროტგამზარხველებმა დარაჯთა უფრო-
სი მოკლეს. ამის გამო დასჯას უპირებენ
ნ გლეხს, რომელნიც შუამდგომლობენ—
უშაბდეს მთავრობამ ყურადღება, მთა-
ქეთის მათ უნდგეში მდგომარეობას,
შვიდი წელიწადი ყაჩაღთა ტერორის
ქვეშ ვიმყოფებითო, სწერენ გლეხები.

◆ ბეილ-სის დამცველებმა გრაგორ-
ვიზ-ბარსკომ, გრუზენბერგმა, ზარულანმა,
კარაბეგისკმა და მაკლავკმა ბეილისის
დაცვისათვის ჰონორარზე უარი განაცხა-
დეს და სურვილი გამოთქვეს ეს ფული
სტიპენდიებს მოხმარდეს.

◆ თფილისის გუბერნატორს თელი-
სის ქალაქის გამგებობისთვის ცნობები
მოუთხოვია, გამგებმა ახდეიგებს თუ
არა ფეხსაცმელების მწმენდლებს გადა-
სახანს. გუბერნატორის წინადადება გა-
მოუწვევია იმას, რომ უმართებულის
სენატის განმარტებით, ასეთი გადასახა-
ნე უკანონოა. როგორც ვიცით ქუთაი-
სის გამგებმა ფეხსაცმელების ადგილობ-
რივ მწმენდლებს ასეთ ბაჟს ახდეიგებს.

◆ 1 ნოემბერს ქუთაისის ოლქის სა-
სამართლომ გაარჩია ვასილ ბაკრაძის
საქმე. მის ბრალსდებდნენ, რომ ორი კო-
ლი ყავდა. ბაკრაძეს ყალბი საბუთები
წარუდგენია, რომ მას პირველი კოლი
მოუტყდა და მეორე კოლი შეტრია-
საქმე მოუწყვია. სასამართლომ ბაკ-
რაძე დამნაშავეთ სცნო და ერთი წლით
გამასწორებელ რაზმში ყოფნა გადა-
უწყებდა.

◆ ოლქის სასამართლოს სესია ზუგ-
დიდთან და საჩხერის ქუთაისის
დამბრუნდა.

წყალსადენის საკითხი.

ქუთაისის ქალაქის თვითმმართველობას
მოლაპარაკება ჰქონდა უკვე ინგლისელ
კაპიტალისტთა წარმომადგენელთან, ინ-
გინერ მინკოვსკისთან მის შესახებ, თუ
როგორ გადასწყდეს მუნიციპალური სა-
კითხები ტრამვაის, განათებისა და წყალ-
სადენის შესახებ.

საქიროთ ვსთვლი მიუღიოთ თეთ-
მართველობასა და საზოგადოებას წყალ-
სადენის წყაროზე. ვფიქრობ, რომ ამგე-
რი წყაროს დანიშნულებას შესაძლებლს
აღბათ მდინარე რიონი. ვინაიდან ეს
უკანასკნელი ცნობილია თავის სიბინძუ-
რით და ამა თუ იმ მანერ ნივთიერების
შედგენილობით, ჩვენის აზრით საქიროთ
ბაქტერიოლოგიური გამოკვლევა და სა-
ნიტარული განმკურნა ხსენებული მდინა-
რისა. შეიძლება ამგვარმა გამოკვლევამ
დაგვანახოს, რომ წყლის გაწმენდა საქი-
როთა ზოგიერთი ნივთიერების დახმარე-
ბით, როგორცაა, მაგალითად, აზონი,
ხლორი და სხვა.

რადგან თანდათან უფრო ვრცელდება
გადამდები ავთამყოფობა (ტიფი და სხვა),
ეჭვს გარეშეა, ის წყალი, რომელსაც
ხმარობს საზოგადოება, სხვადასხვა გადა-
მდები ბაქტერიების გამავრცელებულია,

მით უმეტეს, რომ ებრაელების უზნინდ
წამონაღები სიბინძურე აორკეცებს ამ
გარემოებას. აი, სწორედ ეს მოვლენა
ხაზ-გასმით გვეუბნება ადრეული საკითხის
საქიროებასა და დიად მნიშვნელობაზე.

ძველი მეთოდი წყლის გაწმენდისა გინ-
ლისური ფილტრების საშუალებით, ნე-
ლი ფილტრაციით, ახლა უკვე უარყოფი-
ლია და ცოტათ თუ ბევრათ კარგათ
მოწყობილ ქალაქებში ახლათ დაარსე-
ბულ დაწესებულებებში მიღებულია ძვე-
ლი მეთოდის ნაცვლათ, ჩქარი ფილტრა-
ცია და ამას შემდეგ წყლის სტერილი-
ზაცია.

მაგალითად, სამი წლის წინათ პეტერ-
ბურგში მოაწყვეს იმისთანა სადგური,
სადაც წყალი აწმენდება ამერიკული
სწრაფლ მომუშავე ფილტრების საშუა-
ლებით და შემდეგ მას უფრთხება აგრე-
წოდებული აზონი. ამგვარი ფილტრო-
აზონური სადგური ამ ბოლო წანებში
მოაწყვეს ევროპულ ბევრს ქალაქში,
პარიზს, ნიცსა, და ჰადერნბორში; ხო-
ლო ადრეულია საკითხი ბერლინისა, მარ-
სელსა და კენიგსბერგში, რუსეთში—
ტაგანროგში, და აგრეთვე საქართველოს
დედაქალაქ თფილისში.

თუმცა ჩვენ არავაჟეს საქმარისი ცნო-
ბები რიონის ბაქტერიოლოგიურ შედგე-
ნილობაზე, მაგრამ, ჩვენის აზრით, ამე-
რიკული ფილტრაცია და წყლის აზონით
შეზავება მოგვცემს ფრიალ საგულისხმო
შედეგს სანიტარული მხრით, რთაც მი-
ვაწვეთ ჩვენს საწადელს და რაც საქა-
რის ღონეზე შეამკირებს მანერ გადამდებ
ბაქტერიების გავრცელებას.

პეტერბურგის წყალსადენის სადგურის
ინჟინერი

აქიქაური.

თუ დიჯერებთ—აღარც ხალისია და
უნარიც დაკარგა წერისა. ხალისი თუ
გინდა გქონდეს და უნარიც გაგანდეს
წერისა, ცხადია, პირობები უნდა ხელს
გიწყობდეს.

უნდა ფართო გქონდეს სარბიელი,
გაშლილი ფარგალი, გადახვიდე—გაღმა-
ხვიდე, გაქრა-გაშოკრა, წინ-წინ თამა-
მით, გახედვით, შეტევით...

თავრა რაა ეს:—დასწერ ორ სიტყვას
და წერტილები! რა ქნას საბრალო მკითხ-
ველმა მის რა ბრალო აქვს, რომ შენ
წერტილების ჩამწერებზე უფრო გიადვი-
ლება სიტყვების ნაცვლათ და ეუბნები:—
ამ წერტილების ადგილს სიტყვები უნდა
ყოფილიყოფო, მაგრამ, მაგრამ და ათასი
„მაგრამი“... კიდევ წერტილები!

უჯაფურია, ხარჯიც ნაღლებია მელო-
ნის, კალმისა და ტინის ჯაფისა.

გამიგონია—სიტყვა მოგვია გულისაო,
რაც გულში მაქვს, იმას რომ ვიტყვოდე,
აი, ბეჩაო—რამდენს ავაყვებდი, ავა-
წრიბინებდი.

და გულიც იმიტომაა დაჩაგრული, რომ
ორგანო მტყულებს მას რიგისებ სამ-
სახურს ვერ უწევს, ცუდათ მოენოვოს,
ძაბუნია და სიტყვების ნაცვლათ ღმუი-
ლის, კენისის ხმა ამოდის და წერტილე-
ბით აქრელებს ქალდებს...

გაგონილა?
გაგონი, წამოვიტე, ვიგრძენი გული,
აღვახვენ ბაგენი, მასწავლებს წერა.
და გული მითხრობს:—სიტყვი, სწერე...
პირტუტვი ვარ, ყრუ, უცოდინარი
მუხჯი!..
განა ენა საღმუილოთ მომცეს, სა-
კენისაჲ?
განა მელან-კალამი საწერტილოთ
მომცეს?
ნაშ პირველათ არ ყოფილა სიტყვა
იგი...
სიტყვა—ქეშმარიტება...
არ ყოფილა ქეშმარიტება!
ყოფილა, ყოფილა!—შენ აკბასი არ
ყვას...
მაგრამ მას შემდეგ გული შუა გაყო-
ფილა და აღარ ძალუძს გარდა კენისისა
სხვა რამ აღმოხდეს და გარდა წერტი-
ლისა სხვა რამ დათესოს თეთრ ხნულ-
ზე...
აჰ!—ამოვიკენსოთ!
...!—დავსვით წერტილები!
და შენც, ჩემო კარგო მკითხველო,
აჰ-აჰო, ამოვამინე და ჩემს წერტილებს
შენიც მიუწერე ჩემბრ... ჩემბრ.
მე და შენ გადახლოვით ვართ
ერთმანეთზე და გე მრავალი წერტილი
გვაერთსულოვნებს, გვაერთსულოვნებს...
დ.

სახელმწიფო სათათფირო.

(რუსეთ. დეკემ. საგანტო)
1 ნოემბრის სხდომა.

გადასწავა თავჯდომარეობს. განაგრძო-
ბენ მსჯელობას გზათა მინისტრის მიმართ
მიმართული შეკითხვის შესახებ. შეკითხვა
ეხება რკინის გზებზე კატასტროფების
მოხდენას.

გოსტიცკი აღნიშნავს: რომ რკინის
გზებზე მატარებლების კატასტროფის მხრით
პოლიციის პირველი ადგილი უჭირავსო.
ის ამბობს:—ნამეტურ ხშირათ ხდება კა-
ტასტროფები იარაღის რკინის გზაზე. ამ
გაზე კატასტროფები მას შემდეგ გახშირა-
და, რაც გზა ხაზინის ხელში გადავიდა.
რკინის გზებზე მიმოსვლის სამეურნეო ნა-
წილის გაუმჯობესებას თავი დაანებებს. ძა-
ლიან ცოტას ხარჯვენ ახლა და ეს კი
გზის საქმეებზე ცუდათ მოქმედებს. საერ-
თოდ რუსეთში რკინის გზის საქმეებში
ძირითადი რეფორმები უნდა მოხდესო.
დამწმენკ ეხება მემარცხენე პრესის ერთ
დაწილს და აღნიშნავს ზოგიერთ ორა-
ტორს კატასტროფები ნაციონალური
პოლიტიკის შედეგათ მიმართ. ფიქრო-
ბენ გზათა მინისტრის პოლიტიკა ნაცი-
ონალური პოლიტიკააო. დამწმენკს აზრით
საქმის ამგვარი ახსნა გაუგებრობის შე-
დეგია. ეხება კავკასიის რკინის გზას, სა-
დაც შემადგენელი კატასტროფა მო-
ხდა. ორატორი ამბობს:—ამ გზას სათავე-
ში უდგანან პოლიციელები და გერმანე-
ლები. ადრეული საკითხი საგულისხმოა.
უმჯველათ ის ყოველმხრივ უნდა იქნას
განხილული. უნდა მოუსმინოთ ამ საგნის
შესახებ გზათა უწყების მინისტრს. გზის
საქმეს რაც კი ღეფეტები აქვს უნდა
ვეცადოთ, რომ მოვსპოთ. შეიძლება ამ
საქმეში დამნაშავე მთავრობა, სათათფი-
რო დამნაშავე არაა, ვინაიდან ის ბიუ-
ჯეტრიდან ხშირხშირათ აძლევს ფულს ამ
უწყებას, არ გაყავთ ახალი რკინის გზები
მიუხედავთ ამისა, რომ მგზავრებისა და
გადასატანი საქონლის რიცხვმა ერთი-
ორათ იმატა, ამ საქმეში სამინისტროს
ორგანიზაცია არ არის დღევანდელი პი-
რობების შესაფერისა. ამაში სათათფიროც
არის დამნაშავე. შემდეგ ლაპარაკობს თა-
ვის პირად შთაბეჭდილებაზე და ამბობს,
ვარაუდის რკინის გზას ხაზინის ხელში
გადასვლას შემდეგ უფრო მეტი სარგებ-
ლობა მოაქვს, ვიდრე მანამდე მოქონდა.
საერთოდ რკინის გზის საქმეთა გაუმჯო-
ბესება აუცილებელ საქიროებას წარმო-
ადგენს. უნდა გადავიდეს საქონლის ვა-
გონების დატვირთვა, უნდა გადაკეთდეს
სადგურები, რომლის მდგომარეობაც
საშიში. ნაციონალისტები საკითხს მხარს
დაუჭერენ, მაგრამ მალინოვსკის სიტყვის
წინააღმდეგ კი პროტესტს აცხა-
დებენ. პეტროვსკი ყურადღებას აქ-
ცევს რკინის გზებზე მოსამსახურე მე-
შათა აუტანელ მდგომარეობას. ამ
მუშების შრომის ფასი ძალიან მცო-
რეა. ზოგიერთი ლიანდაგის დარაჯები
სამ მანეთს ღებულობენ თვეში. სამუშაო
კი მჯირეა. მუშების ამგვარი მდგომარე-
ობა მუშათა ფიზიკურათ დაუძლურებას
იწვევს. უფროსი მოხელეები კი ძალიან
დიდი შრომის ფასს ღებულობენ. უკანასკ-
ნელ 37 დღეში, რომ 100 კაცი იმხვერ-
პლა კატასტროფამ, ამაში დამნაშავეა
უფროსი მოხელეები. ამ შემთხვევაში
ასი კაცის მკვლელობა წარმოადგენს გზათა
უწყების მინისტრიო. თავჯდომარე წინა-
დადებას იძლევა პეტროვსკი შეუწყარე-
ბელი გამოთქმის გამო გამოიკისულ იქ-
ნას ხუთი სხდომიდან. პეტროვსკი პრო-
ტესტს აცხადებს და აღნიშნავს, ჩემ მიერ
გამოთქმული აზრი ჩემი ღრმა რწმენა
იყოო. სათათფირო დიდი ხნის უმეტე-
სობით გადაწყვეტს, რომ პეტროვსკი ხუ-
თი სხდომიდან იქნას გაძევებული. რკი-
ნის გზებზე კატასტროფების შესახებ სა-
კითხს ერთხმით ღებულობენ. იხილვენ
გზათა უწყებისა და ფინანსის მინისტრის
მიმართ შეკითხვას, შესახებ იმისა, თუ რა
მდგომარეობაში იმყოფება შავისა და
ბოლტის ზღვაში სახალხო გზების საქმე
და ან ამის შესახებ როდის იქნება სა-
თათფიროში შემოტანილი კანონპროექ-
ტიო. პირველათ დღეიდანვე ლაპარა-
კობს მდინარე დნეპრის შესახებ. საკითხი
ერთხმით ღებულობენ. თავჯდომარე რიგს
გარეშე სიტყვის თქმის უფლებას აძლევს
მარკოვ მეორეს. ის ამბობს: ბ.ბ. სათათ-
ფიროს წევრნი წყლის გაზავებულზე
ხარჯთაღიქმების მსჯელობის დროს მე
ვსთქვი სიტყვა კრედიტის კანცელირის

შესახებ, მაგრამ მაშინ თქვენი ლაპარაკი
გამიგონია, ვინაიდან სალამარკო მოტე-
ბული ერთი სათი გავიდა. სიტყვის
თქმის დროს მაშინვე წამოვიტე და
ზე ისმოდა, შეწყვეტა ლაპარაკი და
გამოთქმული წყლის გაზავების დროს
პუტატების შემთხვევაში გამოთქმა ვე-
ხმარე. ეს ცხარე გამოთქმა ეხე-
ბოდა მათ, რომლებსაც ბოროტ მოქმე-
დებში წილი ედვათ, ეს ცხარე გამო-
თქმა არ ეხებოდა სამინისტროს მაღალ
მოხელეებს. მათ მე ვიწვევედი გამოძლე-
ნებულ ბოროტ მოქმედების წინააღმდეგ
საბრძოლოდ. ჩემი მაშინდელი სიტყვა
სხვაინათ გამოიყენეს. სიტყვა ისე ახ-
სნეს, ვითომ მე ჩემი სიტყვით, მთავრო-
ბის წარმომადგენლებისათვის შეურაცხ-
ყოფა მიმეყენებოდა. ამის გამო მოვა-
ლეთ ვრაც ჩემს თავს სათათფიროს კა-
თედრიდან გამოვიყვანო, რომ ამგვარი
დასკვნის გამოყენა ჩემი სიტყვიდან სი-
მართლეს არ შეესაბამება. (მერჯუნო და
ნაციონალისტებში ტაშის ცემა) სუგან-
სკი კითხულობს ფინანსური კომისიის
მოხსენებას 1913—15 წლებში სახალხო
გადასახადის „კანონპროექტის“ შესახებ.
კანონპროექტი რუსეთის რამდენიმე გუ-
ბერნიას ეხება. ფასტრატკინი აღნიშნავს,
და კანონპროექტს კომისიის დოკუმენტა-
ციის დიდი მნიშვნელობა აქვსო. ორა-
ტორი სალოლო გადასახადის გადიდების
წინააღმდეგ ლაპარაკობს. ამბობს:—შე-
დარებით ევროპის რუსეთთან კომბი-
მეტი სახელმწიფო გადასახადები ხდებაო.
ბიშნისკის მომავალში გადასახადების გა-
დიდება შეუძლებელია მიანიჭო. გონიერი
ფინანსური პოლიტიკა ფრთხილათ უნ-
და ეკიდებოდეს ეკონომიკურ საკითხებსო.
ბოლოს ორატორი წინადადებას იძლევა
კომისიის ჯგუფის სახელით, რომ ტაშო-
ლის გუბერნიას ხაზინის მიერ გამოან-
გარიშებული სალოლო გადასახადი სრუ-
ლათ დარჩეს. ჟურნალ ტომისკის გუბერ-
ნიის ეკონომიკურ მდგომარეობას ეხება,
და ამ მდგომარეობის აღნიშვნა საქმათ
მიანიჭა, რომ უარყოფით იქნას ამ გუ-
ბერნიას სალოლო გადასახადის გადიდე-
ბა. ჟურნალის წინააღმდეგია ალტაის
ოლქში სალოლო გადასახადის გადიდება.
ბიშნისკი თხოულობს ეს გადასახადი
ტაშოლის გუბერნიას შიისპოს. ფინან-
სის მინისტრის ამხანაგი პოროვსკი ამ-
ბობს:—სალოლო გადასახადი კომბიში
იგვება; დღეს რაც 70-ე წლებში იყოო.
ეს გადასახადი გადიდა მხოლოდ ალ-
ტაის ოლქში, სადაც ხაზინამ საუფლის-
წყოლო მამული შეიძინა. საერთოდ კომ-
ბიის მცხოვრებლები შედარებით ევრო-
პის რუსეთთან მეტი გადასახადს იხთიან.
აგრეთვე უკანასკნელი მანიფესტის ძალით
კომბიის მცხოვრებთ ებატათი დარჩენი-
ლი გადასახადი. ხაზინის ზოგიერთი კომ-
ბიის გუბერნიდან იმაზე ნაკლები
შემოუღის, რაც ამ გუბერნიებზე იხარ-
ჯება. ამ ხარჯს ფარავს ევროპის რუსე-
თიდან შემოსული გადასახადი. კომბი-
რიდან პურის გატანა ადვილი შესაძლე-
ბელია გადიდდეს. არაა არავითარი სა-
ფუძველი, რომ კომბიის გუბერნიებში
ძველი გადასახადი დარჩეს. ამიტომ სა-
მინისტრო მომხრეა იმ გადასახადების
დაწესებისა, რომელიც ფინანსური კო-
მისიის შეუძლებელია. მანკაფი თხოუ-
ლობს გადასახადები ირკუტსკის გუბერ-
ნიას შემოიღოს. სუგანსკი კომისიის
მოხსენებას მხარს უჭერს. კანონპროექტ-
სა და გამოთქმულ სურვილს კომისიის
რედაქტორი ღებულობენ. შესწორებე-
ბი უარყვენ. მორიგ საკითხთა შა-
რის არის კანონპროექტი ორგანურგში
სამხედრო საფრთხლო შეკლისის სასა-
რგებლოთ ფულის გადადების შესახებ. ამ
კანონპროექტს შესახებ ლაპარაკობს
გრაფი ბენეცკინი. კანონპროექტს დიდი
მისი უმეტესობით უარყვენ. მსჯელო-
ბენ ესლდეკა შეკითხვის შესახებ. შეკითხვა
ეხება შორნიკოვის საქმეს.

დამცველი განყოფილების აგენტებს
ბრალთ ედება პროვოკაციონული მოქ-
მეობა, მაღმასკი შეკითხვის სასწრაფოთ
მიღებას მხარს უჭერს. ორატორი აცხა-
დებს:—ესლდეკა შემოაქვთ ეს შეკითხვა
არა თავის ამხანაგების სასარგებლოთ,
რომლებიც ციხეში იმყოფებიან, არამედ
იმის გასაგებათ, თუ როგორი დამოკიდე-
ბულებას გამოიჩენს საკითხისადმი მეოთ-
ხე სათათფიროო. მსჯიქ იგონებს პროვო-
კაციის შესახებ სტოლიპინის სიტყვას და
სთხოვს სათათფიროს გამოსთქვას თავისი
აზრი იმის შესახებ—მიანიჭა თუ არა მას
შორნიკოვის მოქმედება კანონიერათ.
ლოუკი აღნიშნავს რომ ის შე-
კითხვის სასწრაფოთ მიღების წინააღ-
მდეგია, ვინაიდან ჩხეიძის მიერ
დაყენებულ კითხვაში, ერთგვარი პროვოკა-
ციის ხელაღს, სათათფირო შეკითხვის სი-
სწრაფეს 153 ხმით წინააღმდეგ 85-სა
უარყოფს. შეკითხვა კომისიის გადაეცა.
შემდეგი სხდომა სამშაბათს.

დეკემბი.

(რე. დე. საგ.)

შეკითხვა. ქალაქში ხმა გავრცელდა
ხუერტა გაიქცაო.

ელექტრო-საბეჭდავი ფერადისა და კარნაუხოვის ქუთაისში.